

Sirküler Tarihi : 16/09/2021

Sirküler No : 2021 /154

DAHİLDE İŞLEME REJİMİ KAPSAMINDA SERBEST BÖLGEYE İHRACAT

1. Giriş

Dahilde işleme rejimi, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 108 ila 122 nci maddelerinde düzenlenmiştir. Diğer yandan söz konusu rejimin işleyişine ilişkin olarak 2005/8391 sayılı Bakanlar Kurulu Karar ile rejimin işleyişinin çatısı oluşturulmuştur.

Dahilde işleme rejimi; ülke içerisinde serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde işlem görmesi ve elde edilen eşyanın ihraç edilmesini sağlayan rejim olarak tanımlanabilir.

Dahilde İşleme Rejimi ihracatı teşvik eden bir rejim olarak karşımız çıkmaktadır. Bu rejimde ithal eşyaların yurt içinde katma değer yaratarak üretime konu edilmesi ve üretim sonucunda gerçekleşen ürünlerin ihraç edilmesi amaçlanmaktadır.

2. Dahilde İşleme Rejim Tedbirleri

Dahilde işleme rejim tedbirleri iki türdür.

2.1. Şartlı Muafiyet Sistemi

Serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde bir veya daha fazla işlem görmek üzere, gümrük vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan, vergileri teminata bağlanmak suretiyle geçici olarak ithali ve bu eşyanın işlem görmüş ürün şeklinde ihracı halinde teminatın iade olduğu sistemi ifade etmektedir.

2.2. Geri Ödeme Sistemi

İşleme faaliyetlerine tabi tutulmak amacıyla serbest dolaşıma giren eşyanın, işlem görmüş ürün olarak ihracı halinde, kendilerine uygulanan gümrük vergilerinin iade edildiği sistemi ifade etmektedir.

Şartlı muafiyet sisteminden farklı olarak geri ödeme sisteminde ithal edilen eşya için varsa ticaret politikası önlemleri uygulanmakta ve eşyanın ithali için öngörülen dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon mevzuatı dâhil diğer işlemlerin tamamlanması şartı aranmaktadır.

3. Dahilde İşleme Rejiminde Taahhüt Kapatma

Üretim sonucunda oluşan tüm ürünler rejimden yararlanan firmalar için ihracat taahhüdü oluşturmakta ve rejim için öngörülen süre içerisinde bu eşyaların yurt dışına ihraç edilmesi beklenmektedir.

Bu açıklama ışığında; rejimden istifade eden şirketler rejim kapsamında elde etmiş olduğu eşyaları rejim için öngörülen süre içerisinde ihraç etmeleri gerekmektedir.

İhracat yurt dışındaki herhangi bir ülkeye yapılabileceği gibi, serbest bölgede yerleşik şirketlere de yapılabilmektedir. Ancak serbest bölgelere yapılan ihracatın taahhüde sayılabilmesi için belge/izin süresi içerisinde serbest bölgelere gerçekleştirilen ihracata konu eşyanın en geç belge/izin süresi bitiminden itibaren 3 (üç) ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapıldığının, Yatırım Teşvik Belgesi veya bir başka belge/izin kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesine ithalatının yapıldığının, serbest bölgelerde bulunan tesislerin yapımında kullanıldığının, serbest bölgelerde bulunan tesislerde makine-teçhizat, demirbaş kayıtlı eşya veya bunların parçası olarak kullanıldığının, serbest bölgelerde yerleşik gemi inşa faaliyetinde bulunan firmalara gemi inşasında kullanılmak üzere tesliminin yapıldığının, serbest bölgelerden gümrüksüz satış mağazalarına satışının yapıldığının veya serbest bölgelerden kara, deniz ve hava taşıtlarına kumanya olarak tesliminin yapıldığının ispat edilmesi gerekmektedir. Aksi halde söz konusu ihracat taahhüdü rejim kapsamında gerçekleştirilmemiş olacaktır.

4. Dâhilde İşleme Rejim İhlallerine İlişkin Gümrük Kanunu'nda Yer Alan Cezai Müeyyide

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 238 inci maddesi uyarınca dâhilde işleme rejimine ilişkin hükümlerin ihlali halinde eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı ceza düzenlenmektedir. Ayrıca, rejim ihlallerinde eşyanın gümrük vergileri de tahsil edilmektedir.

5. Uygulamada Yaşanan Sorun

Dahilde işleme rejimi kapsamında şirketler üretmiş oldukları eşyaları serbest bölge yerleşik şirketlere de satış gerçekleştirebilmekte ve bu satışlar Gümrük Kanunu kapsamında ihracat olarak kabul edilmektedir.

Dahilde işleme rejimi kapsamında serbest bölgelere yapılan ihracatlara konu eşyaların en geç belge/izin süresi bitiminden itibaren 3 (üç) ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapılması beklenmektedir.

Dahilde işleme rejim sahibi ile serbest bölgede yerleşik şirketin farklı şirketler olması durumunda, serbest bölgedeki şirketin eşyaları belirlenen sürede başka bir ülkeye satmaması durumunda, ihracat taahhüdü yerine getirilmemiş olacak. Böyle bir durumda rejim ihlali nedeniyle ceza düzenlenebilmekte.

6. Sonuç

Yukarıda açıkladığımız üzere, dahilde işleme rejimi kapsamında serbest bölgelere eşya ihraç edilebilmektedir. Anılan eşyanın en geç belge/izin süresi bitiminden itibaren 3 (üç) ay içerisinde; serbest bölgelerden başka bir ülkeye satışının yapılması beklenmekte. Serbest bölgedeki şirketin bu eşyayı ihraç etmemesi durumunda ise rejim ihlali nedeniyle rejim hak sahibi şirkete ceza düzenlenebilmekte.

Bu nedenle, dahilde işleme rejimi kapsamında rejim hak sahibinden kaynaklanmayan nedenlerden dolayı, serbest bölgeden yurt dışına eşya satışının 3 ay içerisinde yapılmamasının rejim ihlali olarak değerlendirilmemesine ilişkin bir düzenleme yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynak: Hakan Uşak – Gümrük Uzmanı

